

Landskap: Gottland Upptecknat av: Kerubino Johansson
 Härad: Stenkunda ting Adress: Åthugglo
 Socken: _____ Berättat av: _____
 Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Uppteckningen rör _____

Arbeten som skulle vara färdiga innan jul.

Väderleksmärken

Särskilda julförberedelser, bak, brygd, yst

Ljusstoppning, julbak, rengöring osv.

Visa personer i byn på int. tillägnat folkhet finge
 delv. lön i natura

Rusadagen

Julapton

Julhalmen

Julpyntade av halmen

Julgrisen

Julkören

Husdjuren, pänsk. utfodring
 Tomten
 Julbrasan
 Julbordet.
 Julbarnen
 Julmålet [Gröt, bröd osv.]
 Julölet
 Frukter i gott. under julen
 Julnatten
 Arsgång
 Vårdträd, lämna kvar frukt på träd
 Julängel. *Römming*
 Rida stoffar
 Stjärngossar i jultornte.
 Julgävor
 Jullekar

5.
 5.
 5.
 5.
 6.
 7.
 7.
 7.
 7.
 8.
 8.
 8-9.
 9.
 9.
 9.
 10

Svar på edra frågor om julseder och dylikt.

1:sta frågan. Vilka arbeten i hemmet eller på gården skulle vara avslutade före jul? Föurkom därvid några särskilda brukt?

Vilka arbeten fick man ej uträtta under julen?

Rågen skulle vara avtröskad som gjordes medels slaga, ved upp-
huggen så att den räckte över julen, gården snygg och i ordning och
allt pyntat och fint. Allt onödigt arbete var bannlyst. Särskilt
fruktade man allt roterande arbete, såsom att spinna, vinda
garn, bora o.s.v., inte fick gödseln kastas ut lagärn på juldagen,
för det ansågs bringa olycka och skada.

2:dra frågan. Vilka märken hade man angående väderleken under
julen, och vilka märken hade man under julen (speciellt
juldag, nyårsdag och övriga dagar) för kommande års väderlek,
skörd och dylikt?

Om värlig jul betyder vinter i präsk. Om juldagen inträffar
vid nymånad blir det följande året gott. Det blir en frostrik
vår, om julen är blid. Det var även bemärkelser på vilka
dagar julen inföll, om den ter. inföll på måndag blev det
en god vinter och en blåsig vår, sommaren blev fuktig och
blåsig, hösten blev rik på skörd. Inföll denna på tisdag blev det
regnvinter, blåsig vår och våt sommar, som även blev blåsig. Inträffade
juldagen på onsdag blev vintern hård, dålig vår och sommar, hösten
blev trist. Inföll denna på torsdag blev vintern god, blåsig vår, god sommar
och rik skörd på hösten. Om den inföll på fredag blev vintern omvärlan-
de, god vår och sommar och rik skörd. Inföll juldagen på lördag blev vin-
tern dålig, blåsig vår, frukten mognar billigt, många gamla människor
dö. Inföll juldagen på söndag blev vintern god, blåsig vår, sommaren
regnfattig och hösten vacker. - Om det blåser mycket mellan jul och nyår
trodde man att dödligheten blev stor i de högt uppsatta folksklasserna. Dagen
efter nyår kallad (lilla nyårsdagen) var även bemärkelsedag, ty såsom väder-
leken var denna dag blev den i 9 veckor efter. Man har även bemärkelser an-
gående månen om det var nymåne vid nyåret, ty så många dagar som man
var döljd bakom molnen så många dagar låg säden i jorden efter sädden,
det intresserade därför bonden mycket.

3:je frågan. Vilka särskilda förberedelser gjorde man för julen i fråga om bak, brygd, yst, slakt, ljusstöpning, rengöring i stugan, julbakning m. m.? Skulle dessa arbeten göras på bestämda dagar, eller när lade man sista hand vid dem? Taktogs därvid några bråk av vidskeplig art och vilka? Beskriv så noggrant som möjligt hur det gick till vid dessa arbeten!

De grövsta arbetena för julen skulle vara avslutade till Lucia dagens in-träde. Den viktigaste av julstöken var julbrygden, som förättades i hemmen. Förän någon brygd kom till stånd måste man mätta. Mätningen ut-fördes av "maltkötarna", som nu hade synnerligen heta dagar, ty i varje bondgård skulle man lämna ett visst kvantum med säd, ^{vad man körtade} som sedan skulle beedas till julöl. Julölet är inte så lätt att frambringa, som säga. Först skall den läggas eller slås i blöt till dess den böjade springa eller gro, sedan skall den läggas ut på ett golv i form av en maltbunke, som den kallades vid detta stadium. Där skulle denna luckras och röras uti. Men när man hade bearbetat den samma så skulle den täckas så att ingen luft fick tillträde. När nu denna hade böjats att gro igen så skulle man torka säden, som förättades av maltkötarna och det var då de hade sina hetaste dagar och det föräggick omedelbart en "kötta". När nu sä-den var tor så malades eller krossades den.

Nu var maltet färdigt att brygga på. Det stogs nu i blöt och sedan lades det sam-ma i en rast och kokande vatten påhålldes. I rostens var ett tapphål, som "rösten" som med igenom till en balja, underst i rostens lades halm förän maltet pålades. Sedan koka-des denna blandning och när detta var gjort strödes denna i grytan och fick se-dan svalna, varefter jästen ilades och blev tömd på tunnor. Däruti uppstod nu järing och det bästa julöl uppstod. Man sysslade även med bak, yst, slakt, ljusstöpning, rengö-ning i stugan m. m. Vad beträffar bakningen till julen, så tillgick det nästan som i våra dagar. Det fanns nämligen julhusar eller mycket stora saffransbullar och flera andra sorter ända ned till pepparkakor. Pepparkakorna skulle bakas två dagar för jul. Ystningen förättades i hemmet, som gjordes av nysilad mjölk och böjades beedas före advent. Julslakten förättades i oktober, som var slaktmånad. Ljusen stöptes av lammtalg och detta arbete förättades omedelbart efter slakten. Smörkärnorna voro själva ljusstöpningapparaterna, ty man redhållde den flykande balgen i kärnan och så knä-made man ned slaken, varpå en träbit ~~tätade~~ salt med hål uti, igenom dessa hål kommo nu ljusen, men de voro inte på långt när inte så snygga som de nutida. Rengöringen skulle vara avslutad före julaftonens inträde, men varje arbete gjordes på sin dag.

Landskap: Gotland

Upptecknat av: Bernhard Johansson

Härad: Stenkumla

Adress: Attlingbo

4 frågan: Vilka personer skulle till jul ha lön i form av matvaror? Vad gav man dem och vid vilken tid? Vad hade man för benämningar på dessa matvaror? Skulle man även vid andra bestämda tider ge något motsvarande? Under vilka former föresiggick jultiggeriet? Och vad för gåvor hade man avsedda för tiggare eller för annat fattigt folk?

Båtmän, klockare och tjänstefolk fingo matvaror. Båtsmännen fingo sina julransoner från sina båtadsbönder. Ransonerna bestod av mat. Likaså klockaren som höll de ikring i sin socken med hela sin familj och erhöll mat och jultappar till barnen. Tjänstefolket fingo sina julhögar med mat. Dessa matvaror utgavs julafton. Till fattigfolk hade man ett julbröd och litet fläsk till vardera.

5de frågan: Firades Luciadagen och på vad sätt? Berättar eller tror man något särskilt om den dagen?

Luciadagen firas den 13 december. Denna fest firas till minne av en helig kvinna, som den 13 december 304. ljöt martyrdöden i den grekiska staden Syrakusa. Legenderna omtalar att lågorna å bålet, varpå hon skulle brännas förmådde inte skada henne, varför hon i stället måste avrättas med ett svärd. Sedan blev hon utnämnd av den katolska kyrkan såsom helgon. Till minne av denna kvinna firas årligen denna högtidlighet i nästan alla hem, där husets yngsta kvinna fungerade Lucia. Kvinnan hade en ljuslona på huvudet. Den fungerande ljödo alla på kaffe i alla morgonstunden.

6de frågan: Hur var dagordningen på julafton? När ansågs julhelgen börja? Och vilken dag ansågs den sluta.

På julafton var det nästan inga göromål som förväntades. Endast kreaturen voro ute och rastade sig på förmiddagen, på eftermiddagen fick de sin mat som bestod av lite bättre föda än de andra dagarna. Man började julen och slutade med tjugondagsgång.

7de frågan: Hades man halm på golvet? Vad slags halm användes här till? Hur begagnades golvhalmen och vad skäl anförde man för dess användning? Tog man vara på den för något särskilt ändamål?

Man hade råghalm på golvet, ~~in~~ På natten så användes halmen till sängar åt tjänarna och barnen.

8de frågan: Gjorde man något slags figurer av halm? Vad föreställde de och vad kallades de? Tjänade de något bestämt ändamål t. ex. i lekar eller ceremonier av något slag? Och är någon särskild tio slutet till dem?

Man gjorde figurer av halm, som liknade bockar och gubbar, vilka hängdes upp i taket. Någon bestämd tio vad icke slutet vid dem.]

9. de frågan: Hade man några särskilda prydnader i taket. t. ex. fågelbilder (hur sig en sådan fågel ut, kan en avbildning skaffas, vad kallades den och vad hörde man om den?) takkronor (av t. ex. halvr eller bout?; avbildningar! deras benämning?; hade de något särskilt ändamål?) takprydnader av t. ex. lingonris, äpplen, nötter, sädesar eller sädesstrån? Brukade här omnämnda takprydnader sättas upp utskutande till jul eller även till andra tider? I så fall när, och till vad ändamål?

Till julen har inte funnits flera prydnader än julgranen, men till midsommar användes löv och sådana prydnader och även vid pingsthögen.

10. de frågan: När böjades man i Öder byggd använda julgrän? Har man använd något slags konstgjorda julträd eller egendomligt formade ljusstakar? Beskriv dem noggrant! Avbildningar! Har härtill knutits någon särskild sed eller föreställning?

Det kan man inte komma ihåg men det är säkerligen många långa sen. Detta träd är antagligen en ära riktat åt barnafödelsen i Betlehem för 1920 år sedan då frälsaren föddes. Granens stjärna som sitter i toppen betyder den som de vice männen följde, och de tre utskutande kvistarna de vice männen. Julgransljusen betyda stjärnorna på himmelen. Något annat kan inte ihågkommas.

11. de frågan: Vilka sedvänjor och föreställningar har man förbundet med jylljusen? Vilka olika slags ljus stöptes till julen? Skulle ljus tändas på någon bestämd tid julaften?

Det fanns tvett slag av ^{ljus} nämligen vanliga talgljus och grenljus. Ljusen skulle tändas när kyrkorna himbade in högtiden och skulle sedan brinna tills de stocknade, som stöptes vid den andra stöpningen eller vanliga stöpningen.

12. de frågan: Har man använt andra slags prydnader inomhus t. ex. julbonader o. d., kvistar som tagits in för att slå ut o. d.? Och har härmed något särskild sedvänja eller föreställning varit förbunden?

Nej ingenting kan ihågkommas.

13. de frågan: Har man rest stänger eller häd till julen? Hurudana, på vilken plats vid gården, på vilken tid, av vem? Vad kallades de? Vilka sedvänjor och föreställningar har man knutit till dem?

Inte till något annat än julkärven som skall placeras på en stång utanför smånbyggnaden.

Gotland
Stenkamla ting

Bernhard Johansson
Åtlingbo

M: 1306 5-6
= 166d

sid: 5.
5

14 de frågan: Har det varit någon särskild sedvänja eller föreställning förbunden med julkärven? Använder man därtill någon bestämd kärve? Vad kallades den?

Julentkärven har tagit sin början i hedenlös, då boddes när man skar såden att sådens gud bodde i den sista skopen och denna kärva skulle man ännu laga vara på tills julen kom, då skulle man laga en stång, som redan är omtald och hänga upp densamma på den, vilken skulle vara uppsatt där som redan är omtalt. Den kallades "jaultkärve".

15 de frågan: Behandlades husdjuren på något särskilt sätt under julen? Berättas något angående deras förhållande under julen?

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hästen var välskodd och putsad till julottan, selarna äro puttrade och inga flera göromål får han utiätta under helgen. Julaftonen fingo hästarna och alla husdjuren erhålla av husfolket sina läckerheter, som bestodo av bröd och annat välsmakande allt efter djurens arter. (Tomten som även hörs till husdjuren fick även traktering av julgröt och mjölk, som av husmodern bäres ut i ladugården ty honom måste husbondet vara i gunst med om någon medgång skall vara.)

16 de frågan: Vad slags bränsle, något särskilt träslag? en särskild stock? användes till julbrasan? Vilka föreställningar beträffande julbrasan (dess värkan, varsel ur askan m. m. dyl.) hade man? Vad kallades den?

Till bränsle under julhelgen användes granved. Denna ved bestods av en granstock, som lades i spiseln med stora ändar, återstoden av stocken lades ut i rummet, som vilade på en ~~stock~~ packe. Denna möbel fick inte stockna så länge det fanns en bit igen. Han användes även till sittbänk för familjemedlemmarna under helgdagarna. Stocken kallades "jaultucken".

17 de frågan: Beskriv julbordet, dess användning, seder och bruk beträffande det o, d.! Hur länge skulle det stå dukat? Skulle någon plats stå tom och varför?

På julaftonens middag var det grytdoppning, det tillgick så att husmodern framskar brödskeivor som sedan blevo av familjens medlemmar doppade i en gryta, som fläsk kokades till helgen. På kvällen, som skulle beskrivas, är matordningen helt annorlunda. Maten består av lutfisk, smörgås och ris eller korngrönsgröt. Detta bord skulle inte dukas av på kvällen utan stå natten över, ty husets rå och tomtar skulle få tillfälle att äta av vad som bjöds. En plats skulle vara tom vid julbordet, som tillhörde julens Konung Jesus.

18de frågan: Beskriv utförligt ordordningen under de särskilda juldagarna (juleafton, juldag, annandag, nyår, tultondag, Knutsdagen o. s. v.)! Vilka rätter brukades vara obligatoriska? Och var det någon slags mat som man med avsikt undvek? Tanns det bestämmelser om vad man skulle äta först de särskilda dagarna, och vilka föreställningar hade man om nyttan härav?

Juleaftonen är redan beskriven. Juldagens middag bestod av bunsar, böror samt det kokta köttet, med äppelkaka, som efterrätt. Annandagens middag bestod av smörgås, såsom ost, korv, sylt, skinka, lingon, smör m. m. Nyårsafton likamed juleafton. Knutsdagen eller slutet på julen då hade man flippkolas. Denna dryck bestod av julöl, brännvin, skorpor och äpplen som kokades tillsammans i en gryta och blev en härligt dryck. De obligatoriska rätterna voro smörgås, lutfisk m. m. Inget annat finns att omtala.

19de frågan: Vilka särskilda bruk och föreställningar hade man i samband med julnatten? Fick husdjuren med av den och hur gick det därvid till? Tog man på något sätt varsel av julmaten? Vad skedd om något tappades eller spilldes?

Angående husdjuren så är det redan beskrivet, kreaturen fingo sin del med av julbrödet utav husfolket. Om något tappades eller spilldes blev det följande året motigt. Någon varsel eller särskilda bruk förekommo inte.

20de frågan: Hur bereddades julgröten? Lade man en mandel, bönor eller dyt i den, och med vad avsikt? Satte man ut något av gröten och till vem? Primade man till gröten? Giv exempel på dylika grötkrim! Brukade man annans rimma till andra maträtter och vid vilka tillfällen?

Julgröten bestod av risgryn eller korngrön, mjölk, krossad mandel samt en bönor. Det mystiska var att den som fick bönan blev först gift. Tomten fick även sin del av julgröten. Denne bodde under ladvolvet. Man brukade rimma till gröten allt sådant rimmar: Mamma är en duktig kvinna, för bättre gröt man ej kan finna. Man brukade även rimma till bröllop och årsdagar inom familjen.

21ste frågan: Vilka olika slags bröd bakades till jul? Beskriv ingredienser, tillagssätt, form och storlek! Vad kallades de olika julbröden? Vilka föreställningar och bruk förknippades med dem? Var det t. ex. något som gömdes och för vad ändamål? Vilka olika slags bröd skulle vara med i barnens eller tjänstefolkets julhögar, och ingick i dem även annat än bröd?

Till julen bakades många slags bröd såsom limpor, saffransbröd, stora kringlor, pepparkaksfigurer, m. fl. andra sorter. Limporna bestodo av sigtadt råg, som lades på varmt vatten. Deigen lades på aftonen och fick ligga till morgonen, då denna knådades på pampars, sirap och jäst ilades. När denna var uppjäst formades den i många stora runda kakor, och när nu dessa i sin ordning blevo jästa gräddades de i ugnen och efter 1½ timme äro de färdiga och kallades "limpor". Angående de andra sorterna så bakades dessa nästan som nu för tiden, men med det undantag att de blevo något mörkare beroende på den underhålliga jästen. En saffransbulle gömdes till påsk till bevis på att brödet aldrig skulle tynka. Tjänarna och barnen erhöles och en sina julhögar, som bestodo av bröd, nötter, äpplen, en stor saffransbulle, pepparkaksgubbar m.m. sådant:

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

22 frågan: Tacktogs något särskilt bruk vid ölbyggen? Hur länge gömde man julölet och till vad ändamål? Användes det något slags offer, t. ex. så att man källde ut något därav? När skedde i så fall detta, och förekom något liknande vid andra tillfällen? Har man dryckesseder av såregen art?

Man gömde på julölet till tjugondagen för då skulle det firas flippkalas, som redan är beskrivet. Detta förekom även efter bröllop. Lördagen närmast efteråt då skulle det vara skaffarskalas och då skulle det finnas bröllopsöl. Något annat minne finns ick.

23de frågan: Vilken roll hade äpplen och nötter under julen? Skulle någondera ätas obligatoriskt vid något tillfälle och i så fall när? På vad sätt användes de som prydnader?

Äpplen och nötter voro julens bästa gadsaker, vilka obligatoriskt ätos julafton och användes som prydnader på julgranen.

24de frågan: Trodde man att vattendrag eller källor på något sätt förändras vid juletid, så att vattnet därvid fick någon särskild kraft? Förekom några sedvänjor eller sägner i förbindelse med dylika föreställningar?

Finns ingenting att omtala.

25 frågan: Vad slags varsel om det kommande årets händelser ~~med~~ tog man under jultiden och vid nyåret och på vilka dagar brukade sådant iakttagas?

Särskilt under julnatten trodde man att alla andemakter både onda och goda voro i rörelse. Om man t. ex. när julaftonmältiden äts gick bort och tittade in genom grannens fönster när de äto, kunde man se vilka av

de innevarande skulle avlida under följande året. Den nämligen som inte man såg något kuvud på honom var utdömd. Men denna begåvning var endast given åt torsdags och söndagsbarn. Eller om ljuset stocknade för någon under julottan undergick samma öde.

26. frågan: Har inte tid att upprepa frågan, hoppas att den finnes till hands.

Åtgången förväntades julnatten från kl. 12 midnatt till kl. 4 på morgonen. Kl. 4 då böjde julottan och då skulle åtgången vara undantagen. Åtgångarna voro 3 st. personer som skulle besöka denna kyrkor i närmaste omgivningen. Vid ankomsten till en kyrka skulle man titta in i densamma genom myckelhålet, man skulle då finna att kyrkan var fulltatt av socknens döda som då höllo sin julotta. De skarp-synta kunde t. o. m. skilja mellan onda och goda andar. Men om de ådergångne inte stego in i kyrkan så tillfogades dem ingen skada. På vägen mellan kyrkorna fingo åtgångarna se mycket, de mötte bröllopar och likbärare. De kunde även se vem som bortbars av likbärarna. Man kunde även understundom möta Oden, som red på en svart häst. Hans ärende var att jaga trollkaringar och häxor. Det sista och märkligaste som sägs av åtgångarna var "glosonen" som liknade ett rvin, num han var stor som en snöfågel och hans ögon sprutade eld, hans färg var svart och denna möttes mellan de sista kyrkorna. När man mötte honom var ingen annan råd än att kypa ned i ett dike och hålla benen på kors, annars kunde man bliva förolynchad av denna pjäs. Om man hörde en lis slipas på avstånd blev det god skörd.

27. frågan. Det är redan beskrivet och något mera finnes i att amtala.

28. frågan. Man skulle inte skörda alla äpplen och päron, därför att gårdens så och tomter skulle få tillfälle att tillägna sig detsamma. Om "vårdträet" (så kallades gårdens gamlaste träd) borthöggs så försvann gårdens hemliga hjälpare och motgång efterföljde.

29. de frågan: De gamle hava för sig att detta företogs annandag jul. Men något visst ändamål för detsamma ihågkommes icke. (Påminn Annandag jul)

30. de frågan: En del är redan beskrivet, såsom de dödas julotta, glosonen, Oden. Men dessa sägas endast av sådana som gjort närmare bekantskap med djävulen eller torsdags och söndagsbarn. Däremot sägo vanliga människor änglar, tomter och troll. En gammal historia lyder: "Det var en gång en man, som juleafton hade varit i staden och handlat till jul. Då denne på kvällen skulle gå hem så tog han skätern över en fusen yxa. När han nu hade gått en stund så fick han syn på en liten pojke som satt vid vägkanten och på en snödriva och frös.

Föreläsning på den 30de frågan.

9

Mannen tog nu den lille gossen vid handen och ledde hem honom med sig. När dukades julaftonens bord och gossen blev även bjuden att äta vilket han även gjorde. Men sägnen säger att huru de äto och hur de skuro var det lika mycket kvar. När de nu hade ätit och gossen med dem så skiljdes profeten ifrån de andra och flög upp i himmelen i form av en ängel. Tomtar och troll förekommo vid hemmen.

31sta frågan. Nej ingen sägen att omtala.

32da frågan. Man brukade rida staffan. Det gjordes annandagens julnatt d. v. s. natten mellan juldagen och annandagen. Man yngde Staffan, Staffan stalle dräng vattna sina filar fem o. s. v. denna visa står omtalad i folkvisorna. Det tillgick så att barnen i husen skulle sätta sina bästa hästar under bordet så fingo de staffans gott av de som redo staffan.

33:e frågan: Skjängor var brukade gå omkring på julkvällarna, med fjärvadsbloss i händerna med eld påtändt. Detta arbete förväntades av pojkar under 15 år.

[34de frågan.] Man brukade kläda ut sig till jultomt eller julkåring. Tomtarna hade mörka rockar med rött skäyr om midjan och röd mäsra. Deras ärenda var att dela ut julpresenten till grannar och släktingar som förväntades julaften.]

35te frågan: Man brukade natten mellan juldag och annandag göra grannarnas spratt genom att kasta in en del av gödseltrögen i ladugården. Ävensom genom att släppa ut kreaturen så att de fingo springa vart de behagade. Det var ett mycket cheffsat spratt, ty annandagens morgon hade ägarna till kreaturen mycket arbete för att återställa ordningen. Man gjorde det därför att man skulle få något intressant att spräka om under de många samkvämena.

[36te frågan: De som voro riktigt såta vänner skickade många intressanta julklappar till varandra såsom grisfötter, vedtråd o. m. d., eller om det var någon som aktades för att vara dum eller enfaldig så hände ofta att han också fick en liknande present. Någon saluterung för julen har inte funnits, utan det gjordes till nyår eller nyåraften.]

37de frågan: Julen ansågs stuta den 13 januari kallad bjingondag eller Knutsdag. Denna dag firades på ett särskildt sätt, då brukade det vara julgransskattning och flippkalas. Julgransskattningen företogs av de yngre, däremot flippkalaset av de äldre och alltsammans var mycket trevligt. Flippens tillagring

är sedan beskriven. Julgranens skakning vet nog var och en hur det tillgås.

38de frågan: Man brukade använda många slags lekar under julen.

Däribland må angivas någon t. ex. med nötter, som varo högst inbjudande och heter karlskoga, mitt swin sprang till skogs m. ft. Karlskoga tillgick så att två personer skaffade sig litra många nötter vardera, som sedan spelades med. Den ene av dem togo nu 3 nötter ^{i en hand} och frågade "Karlskoga", "hamra" sade den andre, "hur många" sade den förra, om nu den andre gissade rätt så fick han dem alla annars kunde han få giva den förra 1 till om han gissade 4 st. men om han sade 2 st. så sade den förra "2 av hur många igen" gissade nu den andre 1 så fick han denne och den förra förlorade. Den andra leken lyder "mitt swin sprang till skogs" säger den förra under det att han har en nöt under en finger, "mitt med," säger den andre, "vilken buske bökar det under" säger den förra, "den som bäst är" säger den senare. Gissar han nu rätt genom att taga upp ett av den förras fingrar varunder nöten ligger så för han densamma annars får han lägga dit en av sina egna och så undan för undan. Dessa lekar förekomma mycket på Gotthland.

Till danslekar hör: "Litet Karin fjänt", som nog är bekant. "Litet bo jag sätta vill," o. s. v. m. ft. sådana. Den senare tillgås så att, när ett 10 tal personer eller ungdomar äro samlade, taga var och en sig ett par och så blir det en änkling och det kan även vara flera änktlingar, som gå och sjunga, "litet bo jag sätta vill" o. s. v. och då går han och tager sig en jänka eller grabb och så undan för undan. Litlekar vill jag nämna några av Redaktionens uppställningar. Våga salt tillgås så: Två st. ställa sig med ryggar emot sig och gripa tag med armarna i varandras och så våga de varandra varannan gång genom tröka sig framåt. "Låna eld" är en annan lek. Denna lek tillgås så: Om 10 personer sitta i en ring kring spisen och den 11te går inuti med en käpp i handen och säger "får jag låna eld," antingen säger nu den tillfrågade "gå till min granne" eller också "gå i spisen och pyr," om han nu går i spisen och pyrar så skola de andra byta platser, och med den beräkningen att den som är ute skall vara påpasslig och skaffa sig en sådan, den som nu blir ~~utan~~ plats får låna eld. Fänya stutar går till så att två stycken ha ett rep om nacken som är i två delar och så stuta de emot sig. På på stulta tillgås så att man har tvänne häppar var på 4

en knap på varje häpp är präprikad och så skall man klöva upp på dessa inrättningar och marschera framåt. knaparna äro belägna en halv meter från jorden. Draga hantlar tillgås så: Två stycken lägga händerna på varandra ^{på ett bords} först den ene en hand sedan den andre en, och så den för sin andra hand och den andra sin andra hand och så drar man ut den understa handen och lägger den ovanpå de andra händerna och så undan för undan. Stå på knä, det tycks vara svårt men om en spik finns i golvet så ställer man foten på den så säger han, "nu står jag på knädet." Göttinga ringen tillgås så att en 7d 8 st. ~~sta~~ sitta i ring och ha en ring ^{av metall} bland dem alla och så springa de. "Göttinga, göttinga ringen", under det att händerna går från den ene till den andre och en går inne och söker efter ringen som går.

39de frågan. De lekar jag funnit bekanta äro av mig beskrivna ^{förent} och förkomma i alla förgottländska hem.

40de frågan: Några fotografier kan jag följaktligen inte anskaffa. Därför har jag framställt frågor på det mest bildliknande sätt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Löst av folkhögskoleleven Bernhard Johansson
Hemse Folkhögskola.
Gottland.

Obs! Genom upplysningar av många så har jag gjort det bästa möjliga. Obs!